

Koninginnenteeltdag 2017

Invoeren van moeren

Marie José Duchateau

Koniniginnen

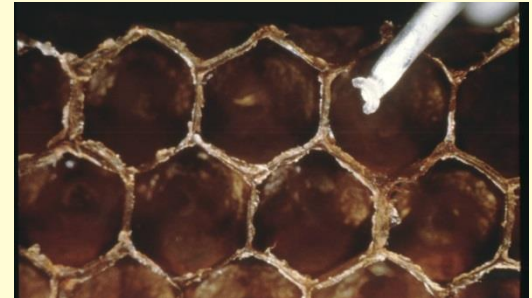
Koninginnenteelt:

- Koninginnen van bepaalde type ras
- Selectie bepaalde kenmerken
- Leuke uitdaging

Koninginnen:

- Pas uitgekomen moer
- Moer net aan de leg
- Leggende moer

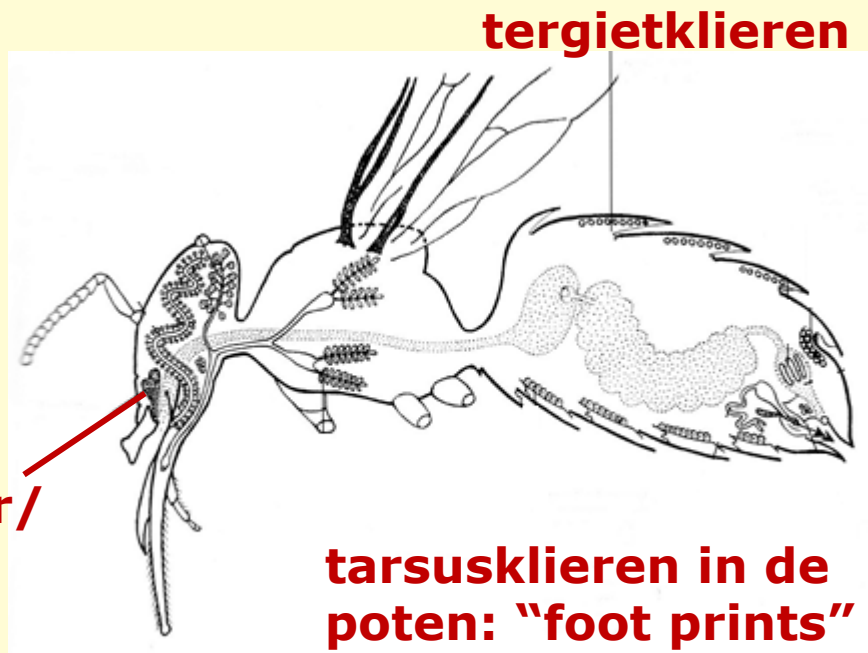
Verschillend!!

Koninginnenstof/feromoon

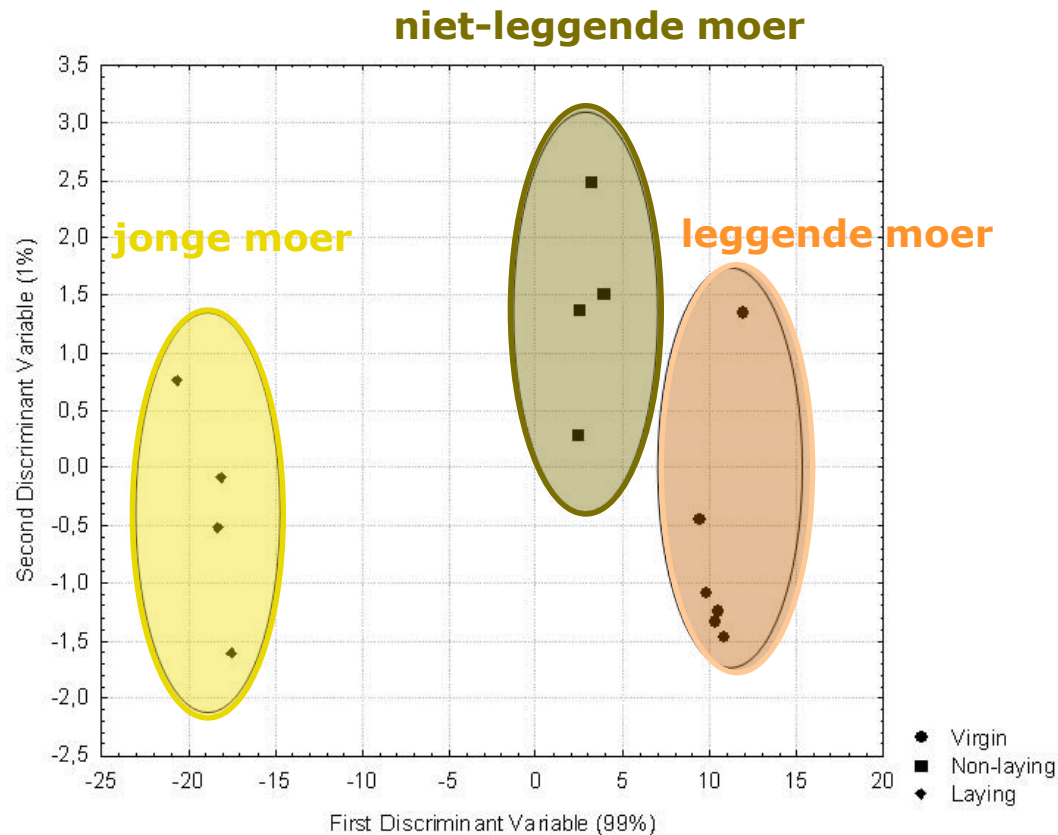
- Konining produceert het koninginnenferomoon (9 ODA) waardoor ze door werksters als koningin herkend wordt

**bovenkaakklier/
mandibulaire
klier**

Chemische compositie mandibulaire klier van verschillende typen koninginnen

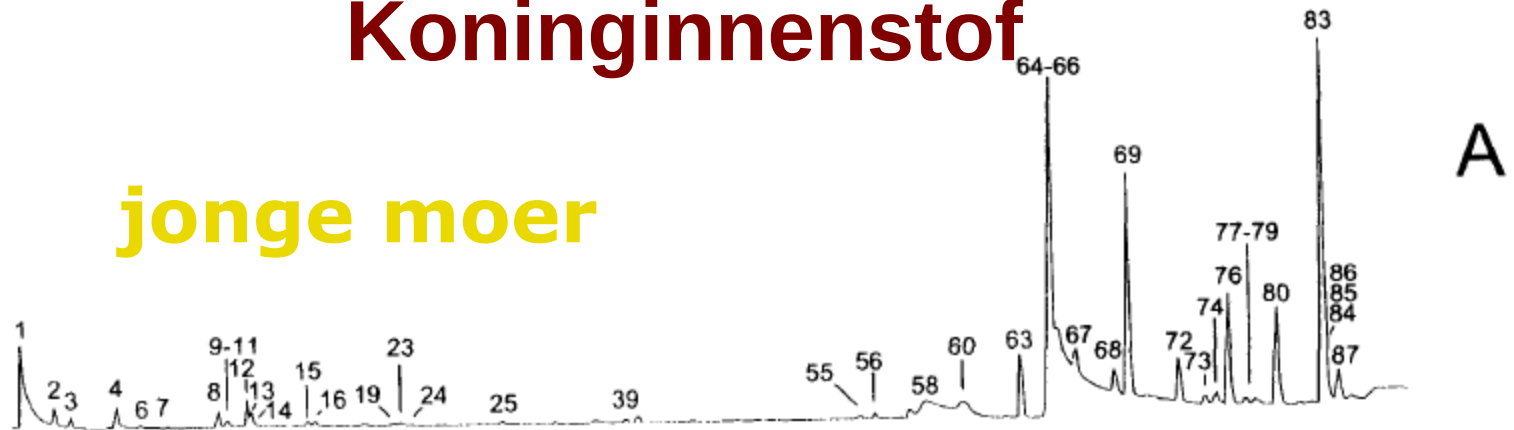

-> moeren ruiken anders

Kocher et al, 2008

Koninginnenstof

jonge moer

leggende moer

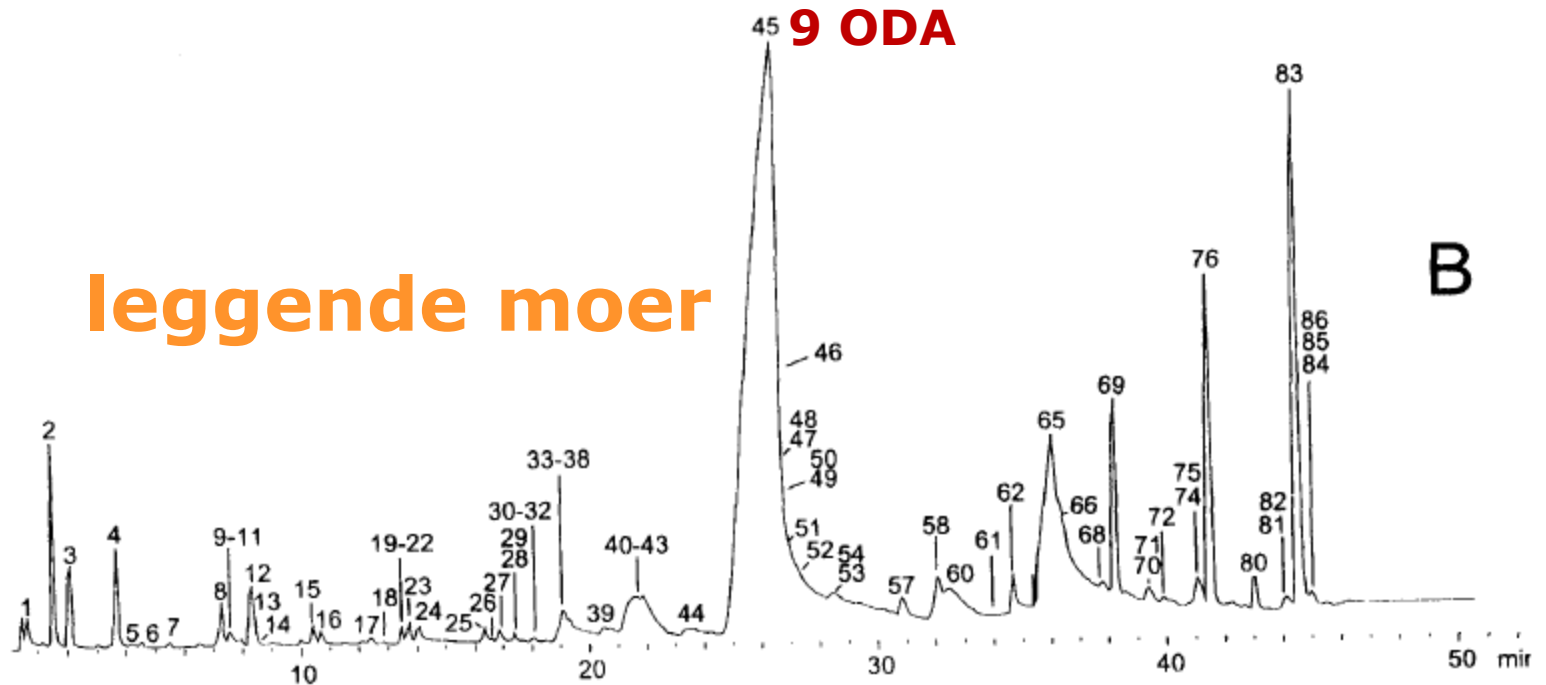

FIGURE 1. Gas chromatograms of pentane extracts of mandibular glands. (A) Young virgin and (B) old egg-laying queens of the honey bee *Apis mellifera carnica*. Scans of pool samples, with peak numbers corresponding to those given in Table 1.

Verschillen tussen moeren

- Verschillen tussen moeren in leeftijd, bevrucht – onbevrucht, leggend of niet leggend
- Verschillen tussen moeren van verschillende rassen: *A.m. mellifera*, *carnica*, *ligustica*, *Buckfast*

- Moer en haar toekomstige volk moeten op elkaar afgestemd zijn = evenwicht tussen feromonen moer en volk
 - oude moer niet wisselen met jonge moer!

Invoeren van jonge moeren uit teelt

- Jonge moeren (minder dan één dag) hebben *geen* eigen specifieke koninginnengeuren
 - Minimaal 2 per dag controleren op uitlopende moeren (broedstoof of pleegvolk)
 - Meteen invoeren in bevruchtungskastje:
 - nat gespoten bijen in kastje, moer erbij en kast dicht
 - 5 dagen donker en koel wegzetten

Invoeren van jonge redcelmoeren

- Redcel moeren (meestal ouder dan één dag) beginnen al te ruiken als een koningin
 - Bijen uit het zelfde volk gebruiken: verwachten een jonge moer!
 - Vullen en wegzetten van kastjes hetzelfde als bij jonge teeltmoeren.

Bevruchte moeren

- na 2-3 weken controle op *gesloten* werksterbroed

bevruchting
geslaagd

- Echter: ze is nog een jonge bevruchte moer: nog niet haar volle legcapaciteit en feromonenbouquet!

Invoeren in zesramer/broedaflegger

- 2-3 ramen *gesloten* broed
- 3 ramen (jonge bijen)
 - 9 dagen van te voren open broed boven rooster in gezond volk
- moer in moerkluisje *zonder* begeleidende bijen met *eigen gemaakt* suikerdeeg tussen de ramen hangen
- minimaal 10 dagen niet storen!

Invoeren m.h.v. EWK

(foto's Gert-Jan Schreuder)

- 2-3 ramen gesloten broed
- raam voer
- een glasplaat weg en vervangen door krant
- gaatjes prikken en die kant tegen broed
- voeren met suikerdeeg
- na 10 dagen controle

Invoer via opdrukkooitje of gaasraam

- Raam uitlopend broed
- Geen andere bijen
- Voerrandje
 - Nadeel is wegbijten en ruimte

Opkweken tot overwinterbaar volk

- **Zesramer met bevruchte jonge moeder:**
 - stuifmeel
 - voeren
 - broed toevoegen?

} 10-ramer met minimaal 5 ramen broed
- **Laat in het seizoen en te klein volk:**
 - Verenigen d.m.v. krantenmethode
 - Oude moeder 2 dagen in kooitje en daarna verwijderen en jonge moeder in invoerkooitje met suikerdeeg in kast hangen

<http://beeman.se/index-f.html>

Invoeren op klein volk

- moerloos volk op één bak
- krant op bak
- bevruchtungskastje omgekeerd erop
- 10 dagen met rust laten
 - stuifmeel
 - voeren
 - groot genoeg om in te winteren

Invoer met verschillende rassen

- Zesramer met 2 ramen alleen *jonge* bijen (oude bijen afgevlogen)
- Stuifmeel en voer
- Moer in *schoon* invoerkooitje met suikerdeeg zonder begeleidende bijen
- Kast 5 dagen gesloten houden
- Controle *na paar weken*
 - *Blijft riskant!*

Koninginnen merken en knippen

- Jonge bevruchte moeren merken (eventueel vleugeltje knippen)
 - Sneller op te sporen
 - *Controle* op stille moerswisseling

Factoren van invloed op succes

niet te snel controleren

voldoende voedselvoorraad

hetzelfde ras

rustige bijen

goede dracht

jonge werksters

succes

voorjaar en herfst

eendaags oude larve

kleine volken

geen open broed

niet in zwermstemming

tijd en aandacht

Literatuur

- **Het invoeren van moeren van Hayo Velthuis in *Maandblad voor bijenhouders*, april 2008**
- **Koninginnenteelt van Teisler & Englert. Boek vertaald en bewerkt door Tieme Wanders**
- **Königinnezucht und Genetik der Honigbiene. Band 3 van Der Schweizerische Bienenvater**
- **Koninginnenteelt van Hayo Velthuis en Marie José Duchateau**